

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in dijakih velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje do četrtistopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. O pravištvu, na katero naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vojni budgeti.

Cel svet toži, da neizmerni vojni budgeti evropskih držav požirajo narodno blagostanje, kot nenasitljive zveri, katerim se hoté ali ne hoté mora vreči v krvavo žrelo najboljši sad človeškega truda. Cel svet je jedin v prepričanju, da so oni najneznosljivejša muka sedanje generacije. In vendar vzdržujejo vse velike države evropske ogromne armade na nogah, vendar zastopniki narodov, kateri imajo besedo v državnih svetih, sami votirajo tistemu požeruhu terjan tribut. Srednjeveške pripovedke o drakonih in devicah, katere so se jim morale izpostavljati za pičo, uresničujejo se dandenes v državnem življenju. Sedaj pa sedaj se res čujejo glasovi — in ti sami ne upajo zmage — da naj se zniža število vojaštva, da naj se skrajša čas vojakovega službovanja v orožji, da naj se dopustniki in rezervisti za menj časa pokličejo k tem vsakoletnim vajam, da se bode vsled teh činov vsaj nekoliko zlažalo teško breme, ki pripogiblje sedaj državljanu do tal. In niti te polovičarske zahteve se ne dajo uresničiti. Kdor jim govori besedo v sedanjem politično kritičnem času, kakor ga še nij bilo kmalu, temu pravijo, da nij patrijot. Zakaj? — je znano: ker se jedna država boji napada druge, ker jedna država drugi ne verjame, ko govori v svoji miroljubnosti, ker je mejnarodno zaupanje — govorimo le o alijiranih silah, o nealijiranih se to itak uže od nekdaj po sebi razume — ker je to zaupanje zginilo, ker je načelo sedanjosti v političnem, kot v zasebnem življenju postal Bismarkov izrek, da ima sila prednost pred pravom. Zato si skušajo pridobiti ali uže pridobljeno silo ohraniti vse države. — Zdi se nam, da „država“ tu in prej nij bil pravi izraz, recimo rajše diplomacija, kajti

ona precej demoraliziran organ mejusobnega občenja držav — je zakrivila ta kulturnih narodov nevredni politični položaj, bode si zavoljo nenasitljive čestilakomnosti nekaterih — ali vseh? — diplomatov, bode si zavoljo njihovega sovražstva do njim tujih narodov. Diplomacija je kriva tega stanja, ona tedaj tudi velicij vojnih budgetov, in nij nič drugega nego pripoznanje lastne politične nezmožnosti ako trdi kak diplomat, ki vodi, kakor grof Andrassy, uže več let vnano politiko velike države, da se je kritični položaj za to državo rodil brez njega ter da ne ve, kaj bode prinesel prihodnji najbližji trénotek osodepolnega, in s to trditvijo slabo opravičujeva sama sebe ob enem tudi pobija zahteve o znižanju vojnega budgeta, ter grozi, da odstopi, ako se ne dovoli vse. In večina poslancev mu pritrjuje, ker so prepričani, da bi nobeden izmed njih ne bil zmožen ustvariti boljšega stanja. Tako ostane tudi v Avstriji, akoravno menda nij več sposobna privojevati si novih dežel, drakon vojni budget v neprikrajšanem uživanju svoje vajene tolste piče, vzlic „mirotvornej“ alijanci treh cesarjev, v katerej je Avstrija odličan člen.

Ko se je omenjena alijanca rodila in je vsa njena žurnalistika glasno trobila svetu: mir, mir, trikrat mir, takrat bi bila kaka lehkoverna duša kmalu mislila, da miru nij treba na milijone bajonetov naslanjati se, da bodo tedaj evropske vojske na minimum znižati se dale, ter da si bode delajoče človeštvo — trudno robotanje za nikdar site vojne potrebščine — skoraj vsaj za malo časa oddahnilo. Se ve da se je v tej nadi videla takoj prevarjeno, saj je alijanco ustvaril Bismarkov strah pred francoskim povračilom, Gorčakova prijaznost Bismarku, in Andrassyjeva osamelost, — ne njihovo miroljubje,

in tudi ta prevara je bila jedna mej uzroki, zavoljo katerih nij bila ta alijanca pri nepristranskih opazovalcih nikoli v velikem čislju. Popolnem pa je izgubila zaupanje, da ohrani mir — sedanji „oboroženi mir“, ki je skoro istih hudih nasledkov kot vojna, odkar zahteva rešitve orijentalno vprašanje, na katero mati alijance, slavna diplomacija, ne ve drugega odgovora, nego da bi vsaka alijirana sila, rada nekaj otrgala temu vprašanju, da pa si tega nobena ne upa takoj in naravnost storiti, ker se — to se bere mej vrstami vsake diplomatične izjave — družih dveh prijateljev boji.

Vse to pa nikakor ne škodi, da narodov zastopniki (?) takej diplomaciji dovoljujejo še vedno velike budgete za vojsko, dovoljujejo, ker si po odstopu te, ne upajo dobiti mej soboj poštenejše, za blagost in miren napredek narodov res vnete diplomacije, ki bi bila čist in blag organ mejnarodnega občenja.

Dokler človeštvo ne bode imelo moralične moči dovolj, da diplomatom take vrste odtegne stol, na katerem zdaj sede, tako dolgo za služi „oboroženi mir“ in krvave vojne, njegovo javkanje zavoljo njih pa zasmeh; le narodi, katerim so vezana usta in ki so prisiljeni „plačati“ brez ugovora — saj se presliši, akoravno storjen — ti so vredni pomilovanja.

Štajerski Slovenci, pozor!

Iz Maribora 26. maja. [Izv. dop.]

Poročati vam moram o postopanju našega c. k. okrajnega glavarstva gledé novih volitev v okrajni zastop, katero je takšno, da se bode vsacemu, kdor ima kaj pravnega čuta v sebi, neverjetno in v postavno vladanej državi nemogoče zdelo. Kakor drugod, tako so tudi tukaj nove volitve za okrajni zastop razpisane, ter se imajo začetka junija vršiti. Imenik vo-

Listek.

Hegerjeva slavnost.

V Polički (na Češkem) 14. maja. [Izv. dop.]
(Piše Anton Bezenšek.)

„Slovan povsod brate ima!“

Jeden najlepših dnij na mojem potovanju iz sredine južnih Slovanov k severnim bratom je dan Hegerjeve slavnosti v češko-slovanskem mestu Polički. Ta dan nij slavila samo Češka, odnosno češki stenografi in vsi prijatelji stenografije na posebej a lepe umetnosti v obče, nego ž njimi vred svetkovali so — vsaj v duhu — tudi južni Slovani, posebno Slovenci in Hrvati spomin tega vrlega moža. Da tudi drugi severno-slovanski narodi nijso zaostali, to se razume, posebno če se vzame v poštev, da so i Nemci ne samo poslali deputacije nego i telegrafičnim putem svojo soudeležbo priznavali. — Ker morda ne bode

vsem čitateljem „Slov. Naroda“ znano ime Ignacija Jakoba Hegerja, (nekaterim je iz „Jug. Stenografa“ znano), hočem najpreje v glavnih potezah naslikati nja življenje in delovanje. Heger se je narodil 1. 1808 v Polički (v Hrudimskem okraji.) Dovršivši prve šole v rojstnem mestu, nadaljeval jih je v Litomišlah, a svršil na Dunaji. Na Dunaji počel se je za stenografijo zanimati, upoznal se je ž njo do dobra, in potem počel razširjati jo, ne samo na Dunaji, kder je ustrojil prvo stenogr. društvo v Avstriji „centralno društvo Gabelsbergerskih stenografov avstr. cesarstva“, katero še dandenes (uže blizo 30 let) obstoji i vspešno deluje. Akoravno je bil na Dunaji jako oddaljen od svoje slovanske domovine, vendar nij pozabil tudi za njo storiti, kolikor je bilo v njegovih močeh, kar je sveta dolžnost vsacega človeka nasproti narodu svojemu. Kot posebni veštak na polji stenografije, bila mu je se ve da misel, razširiti to lepo umetnost mej svojimi rojaki

najbližja in najbolja. Podal se je torej v svojo domovino, počel predavati stenogr. sostav po njem češkemu jeziku priredjen z najboljim vspehom. A kakor bratje Čehi sploh, tako tudi on nij bil samo Čeh, nego i Slovan. Počel se je torej ozirati na druga slovanska narečja ter izdal knjigo, v katerej je bila Gabelsbergerjeva stenografija priredena štirim glavnim slovanskim narečjem: ruskemu, češkemu, poljskemu in jugoslovanskemu. Heger je bil torej tudi prvi jugoslovanski stenograf, kojega načela bodo v našej stenografiji zmirom kot temelj veljavna ostala. Vredno je torej, da so bili pri slavnosti tudi Jugoslovani zastopani, a ker se to v dostojnem broju zarad velike daljine zgoditi nij moglo, vzal sem si jaz kot urednik prvega jugoslov. stenografičnega lista čast, da tej slavnosti prisostvujem in v imenu Slovencev Hrvatov in Srbov nekoliko besed v slavo Hegerjevo na njegovem domu pregovorim. A zdaj, ko je

lilcev za skupino velicah posestnikov leži pri c. k. okrajnem glavarstvu. Te dni gre jeden tukajšnjih narodnjakov, poslanec dr. Radaj pregledat ta imenik, da bi se prepričal, je-li pravilno sestavljen. G. c. k. okrajni glavar Seeder precej reče, da je čas za reklamacije uže zamujen, ker bode volitev 6. junija. Dr. Radaj pregleda vendar imena vpisanih volilcev, katerih je kacij 320. Začudi se, da je letos dosti menj volilcev vpisanih, nego pri poslednji volitvi in da so skoraj sami meščanje mej volilci, kmetskih posestnikov pa jako malo. Tedaj naravnost izreče, da imenik nij pravilno sestavljen, ker je izpuščenih mnogo kmetskih posestnikov, ki plačujejo po 60 gld. direktnega davka, imajo tedaj v skupini velicah posestnikov volilno pravo. G. Seeder se izgovarja, da je volilni imenik sestavljen po izkazu c. k. davkarije. Dr. Radaj v dokaz, da so mnogi volilci izpuščeni, zahteva imenik volilcev poslednje volitve pred tremi leti. Primerja ta imenik s sedanjim in najde, da nič menj, nego **80**, reci **osemdeset** kmetskih posestnikov, ki so pred 3 leti imeli volilno pravico, g. Seeder nij uvrstil mej volilce, ampak jim vzel volilno pravico, da si vsak teh črez 60, pa tudi 100 gld. in več direktnega davka plača. G. Seeder v velicah zadregah, da se je odkrila taka nezaslišana samovoljnost in nepostavnost, skuša vso krivdo naložiti na c. k. davkarijo. No če res c. k. davkarija v Mariboru trdi, da le-ti kmetski posestniki ne plačajo 60 gld. direktnega davka, potem pa jih tudi od njih ne sme zahtevati.

Govorica o tej čudnej sestavi volilnih listov se je kmalu raznesla po mestu in celem okraji. Kakšne sodbe so se slišale o c. k. okrajnem glavarstvu, vam ne smem pisati z ozirom na državno pravdnistvo. Nekateri veliki posestniki pa so se zbrali in vložili reklamacijo pri c. k. okrajnem glavarstvu proti vršenju volitve na podlogi teh volilnih listov. Ako bi reklamacija ne pomagala, potem se mislijo obrniti naravnost do g. namestnika v Gradci.

A še nekaj čudnega je zapazil narodnjak v imeniku volilcev. Kdo, mislite, da je tudi vpisan mej volilci velicega posestva našega okraja? No, nikdo drugi, kakor „kamški strah“, Konrad Seidl. Istina! „Kako pa pride ta mož mej volilce? Kje ima svoja posestva? Saj vendar tu vsako dete vé, da Seidl nema

ni jedne pedi lastne zemlje?“ g. Seeder se izgovarja, da je bil Seidl sam prišel reklamirat svojo volilno pravico ter z davkarskimi knjižnicami (od katerega leta so bile in na koga so se neki glasile te knjižice?) dokazal, da plača črez 60 gld. davka od svojih posestev. Ne mara leže ta njegova posestva kje-god na Nordpolu ali pa v luni.

A cela stvar ima svojo jako resno stran. G. Seeder kot privatna osoba sme imeti najgorkejšo simpatije do kogar hoče, sme biti pobratim Brandstetterja ter se s Seidlom identificirati, kakor mu drago. A g. Seeder, kot c. k. državni uradnik ne sme državne avtoritete tako kompromitirati, da z njenim ščitom krije osebo á la Seidl. G. okrajni glavar Seeder tako dobro ve, kakor vsak drug Mariborčan, da nema Seidl nobenega posestva, ipak ga uvrsti mej velike posestnike. Osemdesetim poštenim kmetskim posestnikom, ki morajo svoje davke redno plačevati in ki nikogar nijso tako ogoljufali z neveljavnimi menjicami, kakor Brandstetterjevci, odvzame se volilno pravo, a mesto njih se vpiše Seidl, mož zarubljenih diet, kateri je tako nečastno ravnal, da je, kakor ste tudi vi uže v svojem listu povedali, proti veljavi lastnoročno podpisanih menjic ugovarjal, da je kot častnik nesposoben menjice podpisavati.

Posebne komentara k temu postopanju okrajnega glavarstva nij treba. Veliki posestniki pa so protest vložili proti volilnemu pravu Konrada Sedla.

Slovence po južnem Štajerji pa pozivljamo povsod naj se potegnejo po legalnem potu za pravico in naj pazijo pri prihodnjih volitvah v okrajne zastope, da se povsod postava ostro izpolnuje. A tudi volilci naj povsod svojo državljansko dolžnost vrše.

Jugoslovansko bojišče.

O zadnji bitvi v Kobilji glavi v Hecegovini se zdaj piše iz Dubrovnika 26. maja: Uže zadnjo nedeljo so bili vstaši zvedeli od svojih oglednih prelagatajev, da nemarava Muktar-paša prodreti proti Bileku. Utaborili so se pri Kobilje glavi. Vtorek do polu dne so zagledali prve straže turške vojske, ki je sestavljena bila iz 5500 izbranih vojakov in nekaj bašibozukov. Te so pustili mimo marširati. Še le ko je glavna turška vojska do njih prišla, udarili so vstaši iz svojega zakotja. Turki so se do po polu dne držali, zvečer pa

se umikati začeli, od kraja vedno potem pa v divjem begu. Vojvoda Simonić jih je dal do Cernire poditi.

Iz Gjurgjeva se „Obzoru“ 24. t. m. o bulgarskem vstanku piše. Dne 20. t. m. bile so mej Lom-palankom in Sofijo velike bitke. Jeden tabor turške vojske odpotovajoč iz Sofije v Belogradčik bil je napaden od vstašev; od 800 Turkov rešilo se je v Belogradčik samo 300; vstašev je mrtvih le 45 in 80 je ranjenih. Okolo Belogradčika je mnogo vstašev, zaradi tega dohaja tudi dosta turške vojske semkaj. Isti dan so pokončali tudi vstaši v Trakiji železnično progo blizu Belova, mašinist nij opazil pokvarjene ceste, vsled tega je prebrnil vlak in na mestu je ostalo 100 Turkov mrtvih in ranjenih. Dne 21. t. m. odšlo je 600 mož turške vojske v Belovo. Turci so se skrili v štacijo in nameravali so udariti iznenadoma na vstaše. Na nesrečo Turkov zvedeli so to nameravanje vstaši ter obkolili štacijo in jo v hipu zažgali. Štacija s Turki vred je popolnem zgorela. Vrh tega zažgali so vstaši dva mosta na železnični progi in dva pak pokončali, idoč iz Sarambeja v Sofijo. Tu se pričakuje velika bitka, vstaši in Turki delajo silne priprave. Isti dan se je zbralo v vaseh Kalibriji, Jurici, Streljači in Jorganliji nad 2000 vstašev. Uprav sedaj okolo Koprivštice mnogo vasij gori, blizu Ajvale so Turci in vstaši požgali 25 turških in 18 bulgarskih vasij.

22. t. m. bila se je mej vasimi Sartovo, Streljce in Gjurdanlije velika bitka, število mrtvih je še neznano, vstaši so pri tej bitki hrabro branili svoje pozicije. Istega dne je odmarširala turška vojska iz Karžana v Koprivštico, ta vojska je urejena in ima nove topove, vstašev pak je v Koprivštici (Avredalanu) do denes 15.000 in še vsak dan se število množi. Mnogo vstašev iz Trnove, Grabrove, Sevljeva, Loveča in drugih krajev prišlo je v Koprivštico, kder je sedaj središče. V Trezni nabrala se je četa okolo 700 vstašev. Fazly-paša je odpotoval proti njim s 4 tabori vojske. Huda bitka se je vnele 22. t. m. v Novem selu blizu Trojana na Balkanu. V tej bitki palo je do stotine vstašev mrtvih in ranjenih a od 2 bataljonov turške vojske povrnil se nij nijeden živ nazaj. Vstaši se ojačujejo v Ak-dere, (Bieli potok) blizu Trojana, dosedaj jih je 2500—3000 in tudi tu se pričakuje velika bitka. Z jedno besedo povsodi se je vnel hud plamen in nij vasi

slavnost dovršena, štejem si v prijetno dolžnost, da jo opišem koliko mogoče natanko, ker se nadejam, da bode sigurno marsikojega čitatelja „Slov. Naroda“ zanimalo zvedeti, kako slavi češki narod svoje zaslužene može, sebi v čast a mladeži — bodočnosti naroda — v spodbujanje.

Dne 13. maja zaskoval je nad zlato Prago krasen dan; solnce, kakor še tega meseca nij tako lepo sijalo, pošljalo nam je svoje prve žarke, ko smo se čestitelji Hegerjevi zbirali na praškem državnem kolodvoru, da jo odrinemo do Svitave i potem dalje do Poličke. Bilo nas je precej lepo število, i mej soboj imeli smo čast videti slavnega gosta iz Draždan, znamenitega in učenega stenografa g. prof. dr. Zeibig-a, ki je bil odposlan od tamošnjega kralj. saksonskega stenogr. instituta kot deputant k tej slavnosti. Tu se mi je izpolnila gorka želja, videti i osobno se spoznati z možem, kateri mi je bil uže davno znan kot izvrstni strokovnjak i s kojim sem imel čast uže

leto dnij si dopisavati. Nadalje so bili novzoči članovi „prvega praškega spolka Gabelsberger-skih stenografov“, mej njimi predsednik društva g. prof. J. O. Pražák, dr. Ruda, tajnik g. A. Thürtl, odbornik g. Ružička, komorni stenografi Chlumecky, Czurba, Vrtál itd. Tudi jeden zastopnik praškega nemškega stenograf. društva bil je z nami, a razven tega še mnogo drugih Čehov posebno iz vseučilišča.

Pot od Prage do Svitave z železnico je jako zanimiva. Kraji, skozi katere vodi železnica so večinom lepe plodne ravnine, a deloma tudi romantični predeli, kakor na pr. pri Labskej Tinici i Brandisu. Ob železnici teče jeden čas Laba, ko nam izgine ona izpred oči vidimo Orlico, tekočo skozi jako romantično ozko dolinico, koja od dveh stranij obdajejo nevisoke gore in hribi.

Znano je, da ima na Češkem skoro vsaka ped zemlje svojo historično znamenitost.

Kdo bi mogel vse te posebnosti si pomniti ter jih zopet na drobno opisovati? Nego samo

znameniteje stvari na katere so me moji sopotovalci, češki stenografi, opozorili, hočem omeniti. Znano je polje okolu Kolina zaradi znamenite bitke v sedemletnej vojski, kder je bil Friderik Vel. od hrabrega avstrijskega vojskovodja Dauna l. 1757 (18. jun.) potolčen. Videli smo kameniti veliki spominek na onem mestu, kder je bila ta bitka. Kako poldrugo uro pozneje popelje nas hlacon skozi prej omenjeno jako romantično dolino pri štaciji Brandisu. Dolina je na nekih mestih komaj toliko široka, da imate železnica i reka Orlice prostora za svoj tek. Precej od imenovane štacije opozorili so me gg. tovariši na lep monument, koji stoji na obrežji tihe ali zelene Orlice pod jako lepim s smrečjem obraščenim hribom, čisto na samoti, na nekej tihej mične livadici. To je spomenik slavnega moža Amosa Komenskega, ker tam je stala njegova kolibica, v katerej je spisal svoje najslavnejše delo „Labirint sveta“. On je pripadal — kakor znano — sekci „čeških bratov“ i pribežal pred

ni mesta, od koder bi ne bilo sina pod orožjem, in barbarski Turčin misli še v Bulgarskej gospodariti.“

Če torej Turki iz Carigrada oficijozno javljajo, da je vstanek v Bulgariji potlačen, tako lažejo, kakor so dolgo o Hercegovini lagali.

Iz Bosne poroča „Pol. Corr.“, da so neki turški begi napali kristijane pri Osječenici in poklali 200 žensk in otrok.

V Cetinje je prišlo več tujih oficirjev. Na črnogorskeji meji so se Turki in Črnogorci te dni jedenkrat uže nekoliko sprijeli bili.

Iz Obrovca se javlja: Golub je z 1200 vstaši napal turško mesto Djelaj, požgal ga in potolkel 517 Turkov, naplenil 40 volov in 60 konj.

Isti dan so vstaši pod Marinkovićem mesto Zelinovac vzeli, zažgali in 112 Turkov ubili.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 31. maja.

V *delegacijah* so nemški ustavoverci hoteli poboljšati hrano vojakom, pa s tem stroške pokriti, da bi bilo menj vojakov. Čudno, da nemški ustavoverci, škileči v Nemčiji, vedno želé avstrijsko vojno moč zmanjšati. Proti temu so govorili tirolski Oelz, ki je naglašal naj se centralizem odpravi pa bode menj stroškov za vse, dalje Lienbacher, ki je rekel naj se vsem narodom v Avstriji pravica izkaže, kakor je dosedaj nemajo, ob jednem pa izpovedal prepričanje, da se Turčija z vsemi notami ne da prenoviti. Grof Andrassy je z nova zatrjeval, da se ne ve nič ali bo vojska ali ne bo.

O *Andrassyju* se piše berlinskeji „Post“, da je močno v skrbih in tako razburjen kakor ga prijatelji še nikoli niso videli prej. Boje se baje za njegovo zdravje.

Hrvatskeji vladnej „narodnej“ stranki očita „Primorac“ to-le: „Zavisnost te stranke od Magjara jest upravo sablaznjiva. U pitanjih, koja zaticaju u najbitnije interese naroda, u pitanjih o cjelokupnosti domovine, ona je najmlativja. Ovo biva ponajviše s nemara prema tim svetostim naroda. Mi znamo, kako se danas daje vršiti patriotska dužnost, ali jamačno ju nevrše hrvatski zastupnici u Pešti, šuteći kano nieme slike u saboru, jamačno ju nevrše vladajući korifeji u delegaciji, pobirajući samo mastne dnevnicke, jamačno ju nevrši stranka, dopuštajući protivnikom naroda, da rade što im draga i mila volja. Nijedno pitanje, koje mu drago političke važnosti nemože tu gromadu političkih oportunaca prenuti iz njezina nemara. — Vlada je živa slika i prilika te stranke, politički je život naroda nekakva pustara, gdje nemože pro-

svojimi protivniki v ta kraj, kder je v gradu Žerotinu, katerega razvaline stoje na brdu vis-à-vis onemu spomeniku, našel svoje zavetje.

Razven okolice zanimali so me osobito tudi razgovori s prijaznimi češkimi sopotovalci. Akopram še nijsem dosta zmožen češkega jezika, ter sem se le v slovenščini ali hrvaščini z njimi razgovarjati mogel, vendar smo se prav dobro razumeli, in to čem dalje, tem bolje. Začeli smo popevati slovanske pesni, mej njimi tudi slovenske, mej kojimi ste bili „Naprej“ i „Mila lunica“ bratom Čehom najbolj znane. Jeden omenjenih gospodov me je prosil, da mu celi tekst naše „Mile lunice“ v dnevnik napišem, kar sem mu tudi dragovoljno storil. Imel sem po naključbi zadnji broj „Soče“ v žepu ter jo počel čitati; na občno željo je ona potem cirkulovala po celem kupju i bila tudi prečitana.

(Dalje prih.)

klijati nikakva zdrava političkva misao, gdje se nemože nikakvo političko djelo zasnovati. — Mi znamo, ovo nemože dugo potrajati, ali zar je istina, da nas mora vazda bubanj na dolazeće tudje vojske probuditi? Zar nam treba biča, dok se prenemo? Mi se nadamo, da će s buduće saborske sjednitbe opet jednom i to živo zakucati žila narodnoga života.“ Za istino čudno je hrvatsko-slovansko molčanje v Pešti. Sedaj!

Vnanje države.

Najvažnejša novica prihaja iz *Turčije*. Turki so 30. maja odstavili sultana Abdul-Aziza, zaprli njega in njegovo družino v stari Serail, pa proglasili naslednika Murada za sultana. Oficijalno se iz Carigrada javlja, da se je ta revolucija godila mirno. Novi sultan si pridevlje, da je voljen „po božjeji milosti in po volji narodovej.“ Tist večer je bilo v Carigradu razsvetljeno in tri dni bodo praznik praznovali. Ta burna vest je prenova in premalo še posameznosti poznamo, da bi jo mogli po vsem oceniti uže zdaj. Juteršnji listi nam prineso pojasnila.

Iz *Belgrada* se telegrafira. Tajni manifest kneza Milana na Srbijo, Bosno in Hercegovino se uže tiska. — Srbija upa kadar boj začne na zdatno pomoč od strani ruskega naroda.

Francoska zbornica je zavrgla volitev Luingejevo, strijčnika grofa Chamborda. Minister vnanjih zadev je odgovoril na vprašanje Naquetovo o egiptovskih financah in je upanje izrazil, da bode sporazum, ki je za svetovni mir tako potreben, ohranil se. Tedaj Francozi se boje svetovne vojske.

Dopisi.

Iz Brdskega okraja 29. maja, [Izv. dop.] Pri zadnjih srenjskih volitvah v Rafolčah, ki so se vršile pretekli teden, izvoljeni so bili sledeči odborniki: Tomaž Breznik, Matija Breznik, Janez Grčar, Jože Lintov, Anton Jakša, Anton Iglič, Blaž Grčar, Matevž Jeretina, in za namestnike: Marko Grčar, Matevž Iglič, Janez Borštinar in Ureh Kralj. Volitev predstojnika se vrši po §. 33 srenjske postave v osmih dneh, ako ne bode proti prvej pritožba vložena.

Dovolite mi, da pri tej priliki omenjam čudini položaj, v katerem tiči uže več let naša sosednja občina Prevoje, in kateri dovolj ilustrira gospodarstvo naših političnih oblastnij. Prevojski župan, ki se za kratek čas peča tudi s kirurgijo, sicer pa navadno komisijonira pri znanih cenitvah zaradi reguliranja davkov dasi je zaradi prevelike svoje radovoljnosti ustreči na vsak način želji vladnega referenta in okrajnega glavarja, prejel uže nezaupnico od svojih volilcev, ki so mu bili v prevelicem optimizmu podelili mandat za ovo komisijo — tisti župan vlada samovoljno uže devet let v svojej občini, in to na podlogi prve volitve, katera mu je podelila oblast samo za tri leta. Njemu ne pride nikedar na misel, opomniti okrajno glavarstvo, da razpiše novo volitev, in glavar se iz razumljivih uzrokov tudi sam ne more domisliti. Najlepše pri tem pa je, da je jeden odbornikov uže pred petimi leti umrl, drugi uže tri leta nema niti aktivne, niti pasivne volilne pravice, vsi drugi pak so pred letom položili svoj mandat, ter zahtevali novo volitev. Pa vse nič ne pomaga; Prevojski župan je — samovladar! Čudimo se, da naš deželni odbor o tej stvari in o tej očividnej po okrajnem glavarji sankcijoniraneji nepostavnosti — ali nič ne vé, ali pa tudi neče nič vedeti. (Svetovali bi dotičnim srenjčanom, naj se obrnejo naravnost na deželni odbor, ako je res okrajni glavar v tej stvari tako konsekvantno — gluh. Urednik.)

Iz slovenske Koroške 26. maja [Izv. dopis.] Ali je res, da ljudske šole pri nas na Koroškem nadzorovati je toliko kakor slovenščino zatirati? Kaj vse je smrtni greh v očeh naših nemškutarskih šolskih velikašev proti učitelju ljudskih šol pri nas na deželi? Naši nemški jerobi, ki nas imajo, ali vsaj hočejo imeti na celej liniji pod svojo komando s pomočjo naše izrode nemškutarske, so bolj Bismarkovci in prusijani nego Avstrijci. Tem Bismarkovcem uže avstrijski čut nij kaj po volji! Kar pa količkaj po slovenščini diši, kar je naše domače slovansko, to pa pred taistimi bog in sv. Hieronim varujta našega učitelja.

Ko sva se s prijateljem večkrat pogovarjala o jednej in drugeji reči, rečem mu jaz nekoliko nevoljen: „kako da tudi vi učitelji, ki ste ravno tako iz našega roda in ki živite tu mej nami, vlečete tako zvesto z našimi smrtnimi protivniki, da nas pomagata zatirati, ker ravno vi učitelji imate najimenitnejši poklic, mladež, našo nado vzgojevati in naš narod za boljšo bodočnost pripraviti. Ves zamišljen in s solznim očesom mi klavarno zavrne: „V tem oziru je naš stan res tako težaven, da ga menda nij težavnjejšega na svetu, nego učitelj biti na slovenskem Koroškem; hudo, da prav rečem, nemogoče je, dvema gospodoma služiti; od dveh stranij se na nas pritiska; starši želé, da bi se njih otroci kaj naučili, vsaj pisati, brati in računati dobro, kar je res le v materinem domačem jeziku vspešno doseči mogoče; nasproti pa naši predpostavljeni z ostrim očesom pazijo na najmanjšo malenkost, kar se tiče naše narodnosti; na poslednjega smo tako tesno navezani, da nam groznica ves mozek prešine spomniti se na zamero, ker za najmanjši pogrešek v narodnem obziru bi tistega objeli kakor opica svoje mlade. Na Nemškem biti učitelj je lahko, ker tam podučujejo po domače; lahko izpolnijo vse dolžnosti, gojé domoljubje mej svojimi učenci in ljubav do svojega poklica, kar je pri nas ravno narobe. Pri preskušnji se malo kedaj vpraša, ali učenec kaj zna po domače, če le more nekoliko nemških besedij blebetati na pamet, pa je dobro. Po kratkem pomolku zopet učitelj nadaljuje: „Necega dne mi pride gospodski človek v šolo, hitro zapazi v katalogu slovenska imena s „č, š, z, ž“, mesto „tsch“, itd. Ves nevoljen in prestrašen zarad mojega „panslavizma“, vpraša: „čemu to, in kaj to pomeni?“ To je gotovo lepa ravnopravnost in svoboda naših nemškutarjev in Nemcev. (Učitelji menda tudi nemajo pravega moževskega poguma, neodvisni narodnjaki jih pa premalo podpirajo. Uredn.)

Domače stvari.

— (Palacky.) Poslanec g. dr. Vošnjak je kot pred sednik „narodnega društva“ telegrafiral češkemu klubu žalno sočutje nas Slovencev ob povodu smrti Palackega.

— (Potočnik.) Včeraj smo poročali smrt rojaka pomorskega oficirja Potočnika. Kakor iz pisma nam došlega posnemljemo, bil je pokojni mož visocega izobraženja, izvrsten oficir in močno priljubljen. Tem večja škoda za njegovo izgubo.

— (Slovenska trgovinska hiša.) Gg. Josip Pipan, Viktor Dolenec in Jakob Milešič so ustanovili v Trstu trgovinsko hišo pod firmo „Jos. Pipan & Comp.“, ki se bode bavila s komisijami, agencijami in kupčijo z domačimi pridelki. Trgovcem jo živo pripočamo.

(142—2)